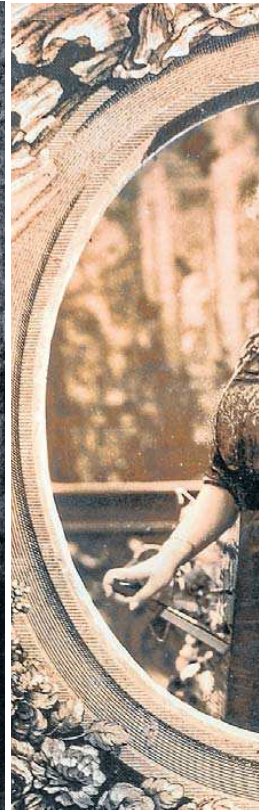

LITERATURA

01. L'escriptor Josep Pla a la porta de la seva masia a Llofriu. JGB / EFE
02. Fotografia d'un retrat de Víctor Català. DAVID BORRAT

Com sonaven Josep Pla i Víctor Català sense el sedàs dels correctors

'La cendra de la vida', a Destino, reuneix els relats curts de l'escriptor, i Edicions 62 reedita 'Solitud'

NÚRIA JUANICO LLUMÀ
BARCELONA

El 1951, un fragment del conte de Josep Pla *Un home fatal*, editat dins el llibre *Pa i raïm* (Selecta), es llegia així:

—És clar que l'hauria de convidar a sopar. ¿Però no parla en broma?

—Que va! Tinc gana i necessito un bon sopar”.

El 1967, el mateix relat apareixia a *La vida amarga* (Destino). Aleshores aquell fragment s'havia transformat lleugerament:

—És clar que l'hauria de convidar a sopar. ¿Però no parla de broma?

—I ca! Tinc gana i necessito un bon sopar”.

Els canvis podrien haver estat obra del mateix Pla, que va reescriure tota la seva narrativa, però en aquest cas —i en molts d'altres— no va ser així. “El problema de Pla amb el salt a Destino van ser les inter-

vencions dels correctors, que em semblen un abús intolerable”, explica l'editor de Destino, Jordi Cornudella. Per exemple, els correctors van canviar tots els *esquàlids* per *esquifits* i els *per favor* per *si us plau* o *faci el favor*. “Van pervertir els textos de mala manera”, afegeix Cornudella. Ara Destino ha reunit en un sol volum les narracions de l'escriptor de Palafrugell publicades entre el 1949 i el 1967 —aplegades primer a la sèrie *Coses vistes* de l'editorial Selecta i després a *La vida amarga* de Destino—, si bé algunes ja havien aparegut en volums anteriors dels anys 1925, 1926 i 1927. El nou llibre porta per títol *La cendra de la vida* i aglutina 34 relats independents que Cornudella ha despullat de “les capes de correcció” per recuperar “el Pla autèntic”, tal com explica en la nota sobre l'edició que obre el llibre. El director de la Càtedra Josep Pla, Xavier Pla, afegeix que “és la primera vegada que algú compara

Observador
Als contes de Pla predominen la primera persona i les descripcions

Queixes
“Víctor Català se sentia vexada per les correccions”, diu Cornudella

manuscrits, primeres edicions i reedicions” per editar l'escriptor “respectant-ne la llengua original”.

La publicació d'aquest volum (que també està disponible en castellà) és una manera de realçar la faceta de l'autor d'*El quadern gris* com a narrador. “Les seves peces de narrativa breu són excel·lents, però han quedat amagades sota la vastitud oceànica de la seva obra”, destaca Xavier Pla. *La cendra de la vida* les torna a posar ara en circulació i es converteix, segons Xavier Pla, en “la millor porta d'entrada” a l'univers de l'escriptor. Escrits gairebé tots en primera persona, els contes estan conduïts per “un narrador que s'assembla molt a l'autor” i hi predomina l'observació i la descripció. “No hi ha una intriga, l'expectativa no és la convencional”, assenyalava Xavier Pla. Els contes escrits durant els anys 20 remetien a l'època de Pla com a corresponent a París, Portugal, Itàlia i Berlín. “Hi

apareixen molts trens perquè sempre anava amunt i avall”, diu Xavier Pla. Les narracions de mariners i contrabandistes (publicades el 1966 a *Aigua de mar* de Destino) són les més diferents del llibre. A l'apèndix, Cornudella hi ha inclòs alguna narració que apareix a *El quadern gris* i alguna que s'havia publicat com a article periodístic. “És un ventall ampli de narracions però no hi són totes, seria impossible”, diu l'editor.

La Mila amb la llengua del 1909

Al mateix moment arriba a les llibreries una reedició de *Solitud* de Víctor Català a càrrec d'Edicions 62 que, com les narracions de Pla, ha estat sotmesa a un procés de recuperació del text original. En aquest cas, Cornudella va comparar les diferents edicions de l'obra magna de Caterina Albert fetes en vida seva per “treure la petja dels correctors”, dels quals la mateixa autora renega-

va. “Fins avuy he deixat publicat tot lo meu ab les normes que s’ha empescat cada empresa editora y ho he fet ab tot propòsit. Temps enrera feya posar una nota que deixés en son lloch el meu criteri; are, ni aixó. Que fassin el que vulguin, que un’hora o altre vindrà la de passar comptes”, escrivia el 1930 en una carta enviada a Francesc Matheu.

En comptes de basar-se en el text del 1946 (l’últim en què l’autora va intervenir), la nova edició de *Solitud* presenta la història de la Mila amb el lèxic i la morfologia del 1909. També incorpora les lectures de la novel·la de vuit escriptors de referència: Maria Callís, Enric Casasses, Najat El Hachmi, Raül Garrigasait, Mercè Ibarz, Lola Miquel, Vicenç Pagès Jordà i Toni Sala.

En termes d’argument no hi ha diferències. “El més vistós és l’endoliment de la sintaxi. Les correccions dels anys 40 li van tocar molt la morfologia i els relatius”, explica Cornudella. Una de les queixes recurrents de l’escriptora era la intervenció dels correctors en l’article *lo*. “Els hem tornat a restituir tots. Víctor Català se sentia vexada per les correccions”, explica l’editor, que assenyala que “va ser víctima de la unificació cap a una sola variant lingüística central”. Ella mateixa definia el “llenguatge barceloní” així: “Una mica artificios y confussionari, a voltes, y que als que hem marmat el catalá fora d’aquí sovint ens posa els cabells de punta”. —